

מראי מקומות - בבא מציעא כ"ט

- (א) **שומר אבידה - ע' בשיעורי ר' שמואל (סי' נ"ו)**, שהביא ששאל הגר"ח מהאור שמח, האם יש דין שמירה בבעלים בשומר אבידה. ואמר האור שמח דאם הי' הבעלים עם המוצא בכל זמן שהי' לו האבידה, ודאי יש דין שמירה בבעלים, ופטור. אבל היכא שהי' רק עמו בשעת הגבתו, י"ל דשאני מכל שומר דקיי"ל דהכל תלוי בשעת קבלת השמירה, דלענין שומר אבידה י"ל דבכל רגע ורגע יש סיבה חדשה לחייבו לשומרו, וא"כ י"ל דאפי' אם הי' בעליו עמו בשעת הגבתו, מ"מ לית בה דין שמירה בבעלים אח"כ. וע"ש שהביא מהאו"ש שהוכיח דאף בכה"ג איכא דין שמירה בבעלים. **אולם ע"ש** דר' שמואל צידד לומר דאין שייך כלל כל הדין שמירה בבעלים בשומר אבידה בכלל. דהא הביא דהגר"ח הוכיח דלא כשי' ה**נתיבות**, דשמירה בבעלים הוא פטור בתשלומין, אלא הוכיח הגר"ח דאינו פטור תשלומין אלא פטור בעצם דיני שמירה. וא"כ, ע"פ מש"כ בשר"ש להוכיח דדין שומר אבידה אינו רק מדין שומרים, אלא מדיני השבת אבידה, א"כ י"ל דאין שייך הפטור דשמירה בבעלים כאן כלל, די"ל דכל הפטור הוא רק בדיני שומרים שחלו משום דיני שמירה, אבל לגבי הדין שמירה שהוא חלק של מצות השבת אבידה, אין שייך להפטר מחמת דין שמירה בבעלים.
- (ב) **ר' יוסף אמר כש"ש - הק' הפני יהושע**, לפי מה דאי' בב"ק (נ"ו) דטעם של ר' יוסף הוא משום דעוסק במצוה פטור מן המצוה, וממילא ירויח פרוטה שאי"צ ליתן לעני, הרי שי' **תוס'** כאן ושם הוא דאינו נקרא עוסק במצוה אא"כ הוא נתעסק בהאבידה לצורכה, אבל כאן לכאו' לא שייך זה, שהרי כבר מכר האבידה, ואין לו אלא מעות, וא"כ מה שייך לומר דהוי כש"ש, וע"ש שהאריך בזה. וע' **ביד דוד שכ' דגם** במעות שייך התעסקות, שהרי צריך להתעסק כדי לשמור המעות, שהרי מעות אין להם שמיר אלא בקרקע, וכו', וא"כ שפיר הוי ש"ש גם לענין המעות.
- (ג) **שרו לי רבנן - כ' הנמוקי יוסף (טו: בדפיו)** דמה שהתירו המוצא להשתמש בהם, היינו משום דשמו חכמים דעתם של בנ"א, שכל אדם רוצה טפי ללוותן להמוצא כדי שיהי' חייב באונסין, ולא להעמידם בעין לעולם, באופן שלא יהי' חייב אלא בגניבה ואבידה. אולם ע' **בפני יהושע** דמשמע דמה שהתירו לו להשתמש בדמים, זהו כשכר על מה שטרח להתעסק באבידה, וכמו משמעות לשון הגמ' בעמוד ב'.
- (ד) **והוי לי שואל עלייהו - כ' תוס' (סוף ד"ה והוי)** לבאר דלפי ר' יוסף, נח' ר"ט ור"ע אם מותר להשתמש בה, ואם מותר להשתמש בה, ממילא הו"ל שואל עלייהו וחייב באונסין. וצידד תוס' לומר דרק לר' יוסף שייך לפרש כן, דס"ל דסתם שומר אבידה הו"ל ש"ש, וא"כ אם גם מותר להשתמש בהם, ממילא הו"ל שואל, אבל לרבה דס"ל דשומר אבידה הוי שומר חנם, א"כ י"ל דע"י ההיתר השתמשות אינו עולה אלא דרגה א', ונעשה ש"ש. אולם דחה תוס' תליי' זו, וס"ל דנח' בכלל, אם אמרי' דהיתר להשתמש בדבר עושה שיהי' שואל עי"ז או לא. אולם ע' **בבעל המאור (טו: - טז. בדפיו)** שהביא מר' אפרים שאכן ס"ל להיא תליי', דהיכא דבלא"ה ש"ש הוא, אם גם מותר להשתמש בה, נעשה עליה שואל, משא"כ אם בלא"ה אינו אלא שומר חנם, אז ע"י מה שמותר לו להשתמש בה, נעשה לש"ש.
- (ה) **ביד רחבה הו"ל הנהו זוזי דיתמי, וכו' - יש** לע', מה ענין מפקיד אצל דין השבת אבידה, הרי בדין השבת אבידה מותר לו להשתמש בהמעות, אבל בפקדון לכאו' אין שום דין שיהי' מותר לו להשתמש בהן, וכמבואר לקמן (מג.). וכ' **בשטמ"ק** בשם הראב"ד דמה דאמרי' לקמן דאין הנפקד יכול להשתמש במעות, היינו משום דאי בעי מפקיד למשקלינהו, לשכחינהו מזומנים. אבל הכא, לזמן אריכא הוא, משום דאיכא הנאה ליתמי בתשמישייהו דמחייב באונסין, וא"כ ה"א דמותר לו להשתמש בהו, קמ"ל. וע"ע

שניהם בחזקת כשרות הם. אולם העיר דלשון הטור והשו"ע לא משמע כן, שהרי לא הביא כלל הא דמצוה היא.

(י) **השואל ספר תורה וכו', ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה - כ' הרמב"ן** דדין זה הוא רק בתנ"ך, שמי שהוא רגיל בהן אי"צ ליגע בהן כלל, ומי שאינו רגיל בהם, נוגע בהם ומושך אילך ואילך, ויש לחוש שמא ייקרע. אולם עכשיו שנהגו לכתוב התלמוד, אז אם השאלו מסכת, אין דינו כמו בתנ"ך הנ"ל, דכל אדם שוין בו, והשונה פרקו ק' פעמים ומי שלא שנה אותו מעולם, כולם נוגעין בהם ומשמשים בהם, שאין לך אדם רגיל שלא יהא צריך עיון ומחשבה יתירה, ולמשוך אילך ואילך, ולגלול אותו מתחלתו לסופו ומסופו לתחלתו, כדי לעיין בהלכות הצריכות לו לאותה הלכה שהוא שונה, הלכך יד כל אדם שוה בו, וילמוד בו בתחלה. וע' בסמ"ע (חור"מ רס"ז, כ"ח) שהביא מהמגיד **משנה** (גו"א י"ג, י"ג) דדייק דהרמב"ם חולק ע"ז, וס"ל שאין לחלק בין ספר לספר, ובכולם יש לחלק בין לומדים מתחלה לקורא ושונה. **עוד** כ' המ"מ שם דאע"פ שלא כ' הרמב"ם דין זה אלא בשואל, נראה שהוא הדין באבידה, אולם סיים בצ"ע.

(יא) **מהו דתימא ניח"ל לאיניש דתיעביד מצוה בממוני, קמ"ל - פי' הריטב"א, קמ"ל דבהא, כיון דאיכא קלקול ס"ת, לא ניח"ל, דהא יצא שכרו בהפסדו, כי היום או מחר לא יהי' לו ספר במה ללמוד. אבל במידי דליכא שום חשש קלקול, ודאי יכול לשאול שלא מדעת בעלים למעבד מצוה, כגון שמצא טלית או תפילין של חבירו בבהכ"נ וכיוצ"ב, רשאי להניחן שם ולהחזירן למקומן, ולא חשיב גזלן כששאל שלא מדעת בעלים.**

(יב) **פותחו וקורא בו, מאי עבידתי גביי - כ' הרשב"א** דמסתמא ה"פ, למה גוללו, דקס"ד דחייב לגוללו כמו מי שהוא מוצא חייב לגוללו. וע"ז הק' הגמ', מאי עבידתי גביי, ואמאי מחייבין אותו לגוללו, יבוא בעל הפקדון ויגלול את שלו, ואם אינו עושה כן, אבידה מדעת היא. ועוד, דקתני סיפא ואם בשבילו פותחו אסור, אמאי, והא אמרת

בנמוקי יוסף (טו: בדפיו) שכ' דמעות אלו הי' מציאה, ורק אח"כ נמצא שהיו של יתומים, ולא הי' יכול להחזיר להם, משום דלא יהי' השבה מעליא, ולכן ה"א דדין אבידה להם, ומותר להשתמש בהם. וע"ע במהר"ם שי"ף שפי' דמיירי שהאב מצא אבידה, והיו דמי אבידה שלו, ע"ש מה שביאר בזה.

(ו) **לא שבקו לי דאשרי לך - כ' השטמ"ק** בשם ר' יהונתן, דלא שייך כאן איסור דלא תלך רכיל, דאסור לצאת מב"ד ולומר אני זכיתי וכו', דרחבה גופא הי' בבהמ"ד, וראה בעיניו התלמידים מקשים עליו, וא"כ אי"ז הולך רכיל ומגלה סוד.

(ז) **קורא בהן א' לשלשים יום... אבל לא ילמוד בהן בתחלה, ולא יקרא אחר עמו - כ' הרש"ש** שיש לחלק בין קריאה ללימוד, דקריאה היינו בלא עיון, ולימוד הוא בעיון, שיבין היטב מה שקורא, וקריאה בעלמא מותר אף בתחלה, ועם אחר אסור אף בקריאה. אולם ע' בסמ"ע (חור"מ רצ"ב, מ"ד) שלא חילק בין קריאה ללימוד, וכ' דבין קריאה ובין לימוד לא ילמוד בהן בתחלה, וכו'.

(ח) **המוצא תפילין בשוק, שם דמיהן ומניחן לאלתר - ע' בריטב"א** שהביא ב' פירושים בזה, (א) דמניחן על תפילין קאי, וכוונת הגמ' לומר דמשם דמיהן לאלתר, ומניח התפילין לכשירצה. (ב) כ' דיותר נראה לפרש דברים כפשוטן, שם דמיהן, ומניח הדמים אצלו לאלתר. **וע"ע בש"ך** (חור"מ ע"ב, ח') שכ' דמה שצריך לשום דמיהן ולהניחן שם, זהו רק היכא דרוצה להניח התפילין בדרך קבוע, אף אם מפסידן ע"ז, אבל היכא דרוצה להניחן רק דרך עראי, י"ל דמותר לעשות כן אפי' אם אינו שם דמיהן.

(ט) **תפילין בי בר חבו משכח שכיחי - ע' בסמ"ע** (חור"מ רס"ז, ל') שכ' דודאי לא יקפידו בעליהן, דהם מצויין לקנותן אצל סופרים. והוסיף דמלשון הרמב"ם דכ' "ואינן עשויין אלא למצותן בלבד", משמע דבשאר דברים, אף שמצויים לקנותן, מ"מ חביב לאדם דבר שרגיל בו, משא"כ תפילין, דאין אדם רגיל להקפיד אם יוצא באלו או באלו, אם עכ"פ

פּוֹתְחוּ וְקוֹרְא בּוֹ, וְאִי מִשּׁוֹם שִׁנְעַרְנוּ דֶרֶךְ
גְּלִילְתּוֹ, לִיתְנֵי גּוֹלְלוֹ כֹּל י"ב חוֹדֶשׁ, א"נ קוֹרְא
בוֹ, כְּדַקְתָּנִי בְּמִתְנִי'. וְתִי' הַגַּמ' דְּלֹא שִׁתְּחַיֵּיב
בְּגִלְיַתּוֹ קֹאמֵר, אֵלֵּא ה"ק, אִם רִצָּה לְגוֹלְלוֹ,
וְרִצָּה לְקִרּוֹת בּוֹ כִּשְׁהוּא גּוֹלְלוֹ, מוֹתֵר.